ЛИТОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

№ 27 і 28.

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 8-го Апрѣля — 1838 — *Wilno. Piątek. 8-go Kwietnia.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Вильна, 7-го Апрѣля.

По Высочайшему Его Императорскаго Величества Указу, данному Правительствующему Сенату, въ 13 день минувшаго Марта, Господинъ Виленскій Гражданскій Губернаторъ Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ и Кавалеръ *Бантышъ-Каменскій*, согласно прошенію его, Всемилостивѣйше уволенъ отъ настоящей должности, съ причисленіемъ къ Министерству Внутреннихъ Дѣлъ, и передалъ 27 Марта управленіе Губерніею Предсѣдателю Палаты Уголовнаго Суда Коллежскому Совѣтнику *Калкатину*

— Ковенскій Уѣздный Предводитель Дворянства Камеръ-Юнкеръ 10-го класса Графъ *Тышкевичъ*, за отлично-усердную службу и труды, Всемилостивѣйше пожалованъ въ слѣдующій Чинъ.

— 17-го ч. минувшаго Февраля, Господинъ Министръ Внутреннихъ Дѣлъ, опредѣлилъ Чиновникомъ особыхъ порученій, при Г. Виленскомъ Гражданскомъ Губернаторѣ, Коллежскаго Регистратора Александра *Плышевскаго*. (*Вил. Губ. Вѣд.*)

Санктпетербургъ, 26-го Марта.

Высочайшій Рескриптъ,

данный на имя Г. Генералъ-Адъютанта Генерала отъ Кавалеріи Князя *Трубецкаго*.

Князь Василій Сергѣевичъ! Учредивъ подъ главнымъ начальствомъ вашимъ особый временный Комитетъ для разбора и призрѣнія нищихъ и для взысканія средствъ къ уменьшенію нищенства въ С. Петербургѣ, Я съ удовольствіемъ усмотрѣлъ изъ представленнаго Мнѣ Министромъ Внутреннихъ Дѣлъ донесенія, что Комитетъ сей, открывъ дѣйствія свои въ Ноябрѣ минувшаго года, собственнымъ иждивеніемъ своихъ Членовъ, учредилъ особое заведеніе, въ которомъ присылаемые въ Комитетъ нищіе, впредь до распредѣленія ихъ, могутъ находить пріютъ и пристанище. Въ постоянномъ попеченіи о благѣ общемъ, желая споспѣшествовать дѣйствіямъ означеннаго Комитета, Я повелѣлъ отпускать въ распоряженіе онаго, для подкрѣпленія его способовъ, ежегодно по десяти тысячъ рублей изъ Государственнаго Казначейства, а устроенное Комитетомъ заведеніе пріемлю подъ особое Мое покровительство.

Пребываю къ вамъ благосклоннымъ.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою подписано:

НИКОЛАЙ.

Въ Санктпетербургѣ.
18-го Марта, 1838 года.

— Состоящій въ должности Иркутскаго Гражданскаго Губернатора, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ *Евсевьевъ*, по его прошенію, за разстроеннымъ здоровьемъ, уволенъ отъ службы, при чемъ Всемилостивѣйше повелѣно (11 Марта) быть въ должности Иркутскаго Гражданскаго Губернатора Дѣйствительному Статскому Совѣтнику *Левшину*.

— Духовному Члену Евангелическо Лютеранской Генеральной Консисторіи, Пробсту *Пауфлеру*, (13 Марта) Всемилостивѣйше повелѣно быть Генералъ-Суперъ-Интендентомъ С. Петербургскаго Консисто-

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Wilno, 7-go Kwietnia.

Podług Najwyższego Jego Cesarskiej Mości Ukazu, danego Rządzącemu Senatowi, w dniu 15-m zeszłego Marca, Pan Wileński Cywilny Gubernator, Rzeczywisty Radźca Stanu i Kawaler *Bantysz-Kamieński*, zgodnie z jego prośbą, Najłaskawiej uwolniony od teraźniejszego obowiązku, z przyłączeniem do Ministeryum Spraw Wewnętrznych, i 27-go Marca zdał zarząd Gubernii Prezydentowi Izby Sądu Kryminalnego, Radźcy Kollegialnemu *Kałkatinowi*.

— Kowieński Powiatowy Marszałek Dworzaństwa, Kamer-Junker 10-ej klassy Hrabia *Tyszkiewicz*, za odznaczającą się gorliwością służbę i prace, Najłaskawiej podniesiony do rangi następnej.

— Dnia 17 zeszłego Lutego, Pan Minister Spraw Wewnętrznych, przeznaczył na urzędnika do szczególnych poleceń, przy Panu Wileńskim Cywilnym Gubernatorze, Kollegialnego Regestratora Alexandra *Płyszewskiego*. (*Wil. Gub. Gaz.*)

Sankt-Petersburg, 26-go Marca.

Naywyższy Reskrypt,

do P. Jenerał-Adjutanta Jenerała Kawaleryi Xięcia *Trubeckiego*.

Xiąże *Bazyli Sergiejewiczu!* Ustanowiwszy pod głównem waszém naczelnictwem osobny Komitet czasowy dla rozgatunkowania i opatrzenia żebraków i dla obmyślenia śrzodków do umniejszenia żebractwa w S. Petersburgu, z zadowoleniem dostrzegłém z przedstawionego Mnie przez Ministra Spraw Wewnętrznych doniesienia, że Komitet ten, rozpocząwszy swe działania w Listopadzie zeszłego roku, własnym kosztem swych Członków, urządził osobny zakład, w którym przysyłani do Komitetu żebracy, do czasu rozrządzenia nimi, mogą znajdować przytułek i schronienie. W statecznej troskliwości o dobro powszechne, pragnąc dopomagać działaniom pomienionego Komitetu, rozkazałem wydawać pod jego rozporządzenie, dla zasilenia jego śrzodków, corocznie po dziesięć tysięcy rubli z Podskarbstwa Państwa, a urządzony przez Komitet zakład przyjmuję pod szczególną Moję opiekę.

Zostaję ku wam przychylnym.

Na autentyku Własną Jego Cesarskiej Mości ręką podpisano:

NIKOŁAY.

W S. Petersburgu.
18-go Marca 1838 roku.

— Zostający w obowiązku Irkuckiego Cywilnego Gubernatora, Rzeczywisty Radźca Stanu *Jewsiewjew*, na własną prośbę, z przyczyny zrujnowanego zdrowia, Najwyżej uwolniony ze służby, i Najłaskawiej rozkazano (11 Marca) bydź w obowiązku Irkuckiego Cywilnego Gubernatora Rzeczywistemu Radźcy Stanu *Lewszinowi*.

— Duchownemu Członkowi Ewangelicko-Luterskiego Konsystorza Jeneralnego, Proboszczowi *Pauflerowi*, Najłaskawiej (13 Marca) rozkazano bydź Jeneralnym Super-Intendentem S. Petersburskiego Okręgu Konsystoryalnego

ріальнаго Округа и Вице-Президентомъ С. Петербургской Провинціальной Евангелическо-Лютеранской Консисторіи.

— По засвидѣтельствованію Генералъ-Губернатора, Генералъ-Адъютанта Князя Долгорукова, объ отлично-усердной службѣ и трудахъ, состоящаго при немъ по особымъ порученіямъ, Надворнаго Совѣтника, Камергера Графа *Зубова*, Всемилостивѣйше пожалованъ онъ въ Коллежскіе Совѣтники.

— Государь Императоръ, въ 19-й день минув. Февраля, Высочайше повелѣть соизволилъ: открыть въ С. Петербургѣ, въ Маѣ будущаго 1839 года, выставку Россійскихъ мануфактурныхъ издѣлій, на основаніи установленныхъ правилъ, помѣщенныхъ въ Сводѣ Закон. Т. XI ст. 109—121. О таковомъ Высочайшемъ повелѣніи, Г. Министръ Финансовъ, донесъ Правительствующему Сенату для надлежащаго онаго обнародованія, присовокупляя, что дальнѣйшія подробности, о времени присылки издѣлій на выставку, назначеніе маклеровъ для пріема оныхъ и проч., будутъ сообщены отъ Министерства Финансовъ чрезъ публичныя вѣдомости.

— Государю Императору благоугодно было пожаловать нѣкоторымъ Бурятскимъ родамъ Забайкальскаго Края знамена. Сіи знаки Высочайшей милости были присланы для выдачи по принадлежности, къ Верхнеудинскому Окружному Начальнику, Коллежскому Ассессору Протопопову. Торжество выдачи сихъ знаменъ происходило въ слѣдующемъ порядкѣ:

5-го Февраля, въ 10 часовъ утра, Чиновники г. Верхнеудинска, въ полной формѣ, собрались въ Совѣтъ Верхнеудинскаго Окружнаго Управленія, гдѣ хранились Высочайшія Грамоты и знамена, куда чрезъ полчаса прибыли родоначальники и тайши Селенгинскихъ Бурятъ, а на площади противъ Окружнаго Совѣта находилось Бурятское духовенство съ бубнами и трубами, и множество Бурятскихъ всадниковъ. Тайши и родоначальники, по прибытіи въ Окружный Совѣтъ, пали ницъ предъ Высочайшими Грамотами и знаменами, лежавшими на столѣ, молились и цѣловали подпись Государя Императора. Благоговѣніе ихъ было невыразимо: они, казалось, видѣли самого Монарха, и съ трепетомъ покланялись Грамотамъ. Потомъ начали прибивать знамена къ древкамъ съ высокимъ особеннымъ благоговѣніемъ; затѣмъ трое казачьихъ Офицеровъ понесли на площадь, на богато-убранныхъ бархатныхъ подушкахъ, Высочайшія Грамоты; за ними три унтеръ-офицера несли распущенныя знамена, за коими слѣдовали тайши и родоначальники, въ заключеніе, Окружной Начальникъ съ чиновниками. По выходѣ такимъ образомъ на площадь, представилась новая картина. Площадь покрыта была многочисленнымъ народомъ: старики, женщины и дѣти, всѣ шли смотрѣть на торжество, въ этомъ краѣ небывалое. Сама природа благопріятствовала этому торжеству: день былъ, при теплой погодѣ, совершенно ясный. На площади, по правую сторону, стояла въ строю Верхнеудинская военная команда, напротивъ конные Буряты, а на третьей сторонѣ ламы и прочее Бурятское духовенство. Грамоты и знамена были пронесены мимо солдатъ и Бурятской конницы: первые сдѣлали военную честь, а послѣдніе возглашали благодарственные клики къ Небу и Государю. Посреди площади Окружный Начальникъ прочелъ Грамоты, вручилъ ихъ и знамена родоначальникамъ, и затѣмъ сказалъ имъ, переведенное на Монгольскій языкъ, привѣтствіе въ слѣдующихъ словахъ: „Гг. родоначальники и почетные инородцы Селенгинскіе! Вручая вамъ знамена, Высочайше пожалованныя, я долженъ обратить ваше вниманіе на благоволеніе къ вамъ Всемилостивѣйшаго Государя нашего, Императора Всероссійскаго. Примите ихъ съ тѣмъ благоговѣніемъ, которымъ должны быть преисполнены сердца каждаго изъ васъ, къ священной Особѣ Всеавгустѣйшаго Монарха нашего. Мы Русскіе, вы иноплеменцы: но всѣ мы дѣти одного Отца, Отца великаго Царства Русскаго. Знамена эти должны сопровождать васъ и потомство ваше на ревностной службѣ отечеству, съ вѣрностію къ Престолу и исполненіемъ всего того, что къ пользѣ общей и благосостоянію вашему прикажетъ вамъ Правительство; и такъ поздравляю васъ съ Высокомонаршею милостію. Пожелаемъ Его священной Особѣ и всему Царскому Дому многія лѣта." Главный тайша отвѣчалъ на сіе: „Благоволеніе къ намъ Всемилостивѣйшаго Государя нашего принимаемъ мы выше всякаго блага земнаго, и потому нѣтъ у насъ словъ выразить вполнѣ чувства наши къ Великому Монарху Русскому, на самомъ же дѣлѣ тогда докажемъ мы ревность и преданность къ Престолу и отечеству, когда потребуется надобность въ дѣйствительной службѣ нашей; тогда всякой изъ насъ, Бурятъ, за счастіе сочтетъ пролить кровь свою и умереть за славу Россіи." Въ заключеніе раздалось гром-

i Vice-Prezydentem S. Petersburskiego Prowincyonalnego Konsystorza Ewangelicko-Luterskiego.

— Na zaświadczenie Jenerał-Gubernatora, Jenerał-Adjutanta Xięcia *Dołhorukowa*, o odznaczającej się gorliwością służbie i pracach, zostający przy nim do szczególnych poleceń, Radzca Dworu, Szambelan Hrabia *Zubow*, Najłaskawiej mianowany Radzcą Kollegialnym.

— Cesarz Jego Mość, w dniu 19-m zeszłego Lutego, Najwyżej rozkazać raczył: otworzyć w S. Petersburgu, w Maju przyszłego 1839 roku, Wystawę Rossyjskich wyrobów rękodzielniczych, na osnowie ustanowionych prawideł, umieszczonych w Połączeniu Praw T. XI artykuły 109—121. O tym Najwyższym rozkazie, P. Minister Skarbu, doniósł Rządzącemu Senatowi dla należytego opublikowania, dodając, że dalsze szczegóły, o czasie przysyłania wyrobów na wystawę, naznaczenie maklerów do ich przyjęcia i t. d., Ministeryum Skarbu ogłosi przez gazety.

— Cesarzowi Jego Mości podobało się darować niektórym pokoleniom Buriatów kraju Zabajkalskiego znamiona. Znaki te Najwyższej łaski przysłane były dla wydania podług należytości, do Wierchneudyńskiego Naczelnika Okręgowego, Kollegialnego Assesora Protopopowa. Uroczystość wydania tych znamion odbywała się w porządku następującym:

Dnia 5 Lutego, o godzinie 10-tej z rana, urzędnicy m. Wierchneudińska, w zupełnej formie, zebrali się do Rady Wierchneudieńskiego Zarządu Okręgowego, gdzie się znajdowały Najwyższe Dyplomata i znamiona, dokąd w pół godziny przybyli naczelnicy pokoleń i Tajszowie Buriatów Selengińskich, a na placu przeciwko Rady Okręgowej znajdowało się Duchowieństwo Buriackie z bębnami i trąbami i wiele jeźdźców Buriackich. Tajszowie i naczelnicy pokoleń, po przybyciu do Rady Okręgowej, upadli na twarz przed Najwyższemi Dyplomatami i znamionami, na stole leżącemi, modlili się i całowali podpis Cesarza Pana. Ich pobożność i uszanowanie były niepodobne do opisania: zdawało się, że samego widzieli Monarchę, i ze drżeniem kłaniali się przed Dyplomatami. Potém zaczęto przybijać znamiona do drzewców ze szczególną wielką pobożnością; po czém trzej Oficerowie Kozaccy nieśli Najwyższe Dyplomata na plac, na aksamitnych kosztownych poduszkach; za nimi trzej podoficerowie nieśli rozwinięte znamiona, za któremi postępowali tajszowie i naczelnicy pokoleń, nakoniec, okręgowy Naczelnik z urzędnikami. Po wyjściu w tym porządku na plac, nowy przedstawił się obraz. Plac napełniony był licznym ludem: starcy, kobiety i dzieci, wszyscy szli patrzeć na uroczystość, w kraju tym niebywałą. Samo przyrodzenie sprzyjało temu obchodowi: dzień był ciepły i pogodny. Na placu, po prawej stronie, stała w szyku Werchneudińska Komenda wojskowa, naprzeciw Buriaccy jeźdźcy, a na stronie trzeciej Lamowie i dalsze duchowieństwo Buriackie. Dyplomata i znamiona przeniesione były przed żołnierzami i jazdą Buriacką: pierwsi oddali cześć wojskową, a ostatnia dziękczynne wydawała okrzyki do Nieba i Cesarza. Pośród placu Okręgowy Naczelnik przeczytał Dyplomata, oddał je i znamiona naczelnikom pokoleń, a potém powiedział im, przełożone na język Mongolski, powitanie w wyrazach następujących: „PP. Naczelnicy rodzin i znakomitsi nierodacy Sielengińscy! Oddając wam znamiona, Najwyżej darowane, powinienem zwrócić waszę uwagę na łaskawość ku nam Najmiłościwszego Monarchy naszego, Cesarza Wszech-Rossyj. Przyjmijcie je z tą pobożnością, jaką powinny bydź przejęte serca każdego z was, ku poświęconej Osobie Najjaśniejszego Monarchy naszego. My jesteśmy Rossyanie, a wy innego plemienia: ale wszyscy jesteśmy dziećmi jednego Ojca, Ojca Wielkiego Cesarstwa Rossyjskiego. Znamiona te powinny towarzyszyć wam i waszym potomkom w gorliwej służbie ojczyznie, z wiernością ku Tronowi, i wypełnieniem tego wszystkiego, co dla dobra powszechnego i dla waszego dobra Rząd wam rozkaże; a tak pozdrawiam was Wysoką łaską Monarchy. Życzmy świętej Jego Osobie i całemu Najjaśniejszemu Domowi lat długich." Główny Tajsza odpowiedział na to: „Łaskawość ku nam Najmiłościwszego Pana naszego przyjmujemy nad wszystkie skarby ziemskie, i dla tego nie staje nam słów do zupełnego wyrażenia uczuć naszych ku Wielkiemu Monarsze Ruskiemu, samą zaś rzeczą damy dowód gorliwości i poświęcenia się ku Tronowi i ojczyznie wówczas, kiedy się okaże potrzeba rzeczywistej naszej służby; wtedy każdy z nas Buriat, będzie miał za szczęście przelać krew swą i umrzeć za sławę Rossyi." Na zakończenie rozległo się grzmiące ura i modlitwa, odśpiewana przez Lamów Buriatskich za zdrowie Cesarza Jego Mości i całego Najjaśniejszego Domu. Potym, w porządku wyżej opi-

кое ура и молитва, воспѣтая Бурятскими ламами за здравіе Государя Императора и всего Августѣйшаго Дома. Потомъ, въ вышеописанномъ порядкѣ, Грамоты и знамена были отнесены въ квартиру главнаго тайши, который далъ обѣдъ чиновникамъ съ заздравными тостами Государю Императору и Императорской Фамиліи. (*С. П.*)

Извлеченіе изъ отчета по управленію Царствомъ Польскимъ съ 1829 по 1835 годъ.
(Окончаніе.)

IV. *Свѣдѣнія по части Высшей Счетной Палаты.*

Со времени учрежденія въ 1821 году Высшей Счетной Палаты, она представляетъ въ дѣйствіяхъ своихъ отчеты двухъ родовъ: въ первыхъ излагаются результаты окончательной за цѣлый годъ отчетности по всѣмъ Казначействамъ Царства, въ послѣднихъ дѣйствія Палаты вообще въ теченіе трехмѣсячнаго срока.

Отчеты перваго рода представлены Палатою въ 1829 въ окончательномъ обревизованіи счетовъ 1827, а съ тѣхъ поръ до 1835 года составлены отчеты за 1828, 1829 и 1830 годы, которые съ надлежащими объясненіями, повергнуты были на Высочайшее воззрѣніе.

Что касается до дѣйствій Палаты вообще, то въ 1828 году оставалось обревизовать ей 2928 отчетовъ. Съ тѣхъ поръ до 1 Января 1835 года, поступило на ревизію 8833, а съ присовокупленіемъ къ сему 1491 отчета за время мятежа, переданныхъ также на ревизію Счетной Палаты, число всѣхъ отчетовъ простиралось до 13,252. Изъ нихъ обревизовано 7651 отчетъ, такъ, что къ 1 Января 1835 осталось нерасмотрѣнныхъ 5601 отчетъ. Значительность сего остатка объясняется прекращеніемъ дѣйствій Палаты во все продолженіе мятежа и безпрерывнымъ въ то время накопленіемъ самыхъ дѣлъ. Съ тѣхъ поръ, число ежегодно ревизуемыхъ отчетовъ постоянно превосходитъ число вновь поступающихъ, такъ, что въ скоромъ времени ожидать можно окончательнаго разрѣшенія всѣхъ остающихся дѣлъ.

Сверхъ означенныхъ выше дѣйствій, Счетная Палата занималась:

1) Окончательнымъ разсмотрѣніемъ расчетовъ городскихъ суммъ за десять истекшихъ лѣтъ до 1830 года и таковаго же расчета за 1831 годъ.

2) Составленіемъ подробнаго отчета въ приходѣ и расходѣ казенныхъ суммъ съ 1828 по 1831 годъ включительно.

3) Исчисленіемъ всѣхъ убытковъ Царству Польскому мятежемъ нанесенныхъ, и наконецъ.

4) Изложеніемъ окончательной отчетности за 1832 годъ.

Изъ сего очерка дѣйствительнаго положенія дѣлъ Царства Польскаго видно, что важнѣйшія Государственныя установленія края, не взирая на послѣдовавшіе въ немъ перевороты, достигаютъ прежняго благосостоянія; что всѣ отрасли управленія воспринимаютъ прежнюю дѣятельность; что оборотами Кредитнаго Общества и Польскаго Банка, денежныя дѣла жителей Царства получаютъ новую жизнь; что постепенно и постоянно изглаживаются всѣ слѣды мятежа, ввергнувшаго край въ бездну злосчастія, и наконецъ, что не взирая на неисчислимыя затрудненія при настоящемъ положеніи дѣлъ неизбѣжныя, Казначейство Царства успѣло изыскать средства къ удовлетворенію всѣмъ потребностямъ края, не только не обременяя жителей, но оказавъ имъ еще послѣ претерпѣннаго разоренія, пособія всего на сумму свыше 66 милліоновъ злотыхъ.

Такимъ образомъ обезпечивается и на будущее время благосостояніе Царства Польскаго, тѣснымъ и неразрывнымъ соединеніемъ его съ Имперіею Россійскою. (*О. Г. Ц. П.*)

sanym, Dyplomata i znamiona były odniesione do kwatery Głównego Tajszy, który dał obiad urzędnikom z wiwatowemi toastami Cesarza Jego Mości i Cesarskiej Familii. (*P. P.*)

Wyciąg ze zdania sprawy z działań administracyi Królestwa Polskiego w latach od 1829 do 1835.
(Dokończenie).

IV. *Najwyższa Izba Obrachunkowa.*

Rapporta Izby Obrachunkowej, wedle przepisów organizacyi ustanowionej w roku 1821, są dwojakiego rodzaju: jedne przedstawiają roczne obrazy przychodu i rozchodu funduszów krajowych, drugie z końcem każdego kwartału, wykazują ogólny postęp działań tej magistratury.

Co do pierwszych, ukończyła naprzód Izba w roku 1829, rezultat ostatecznej rachunkowości za rok 1827, a następnie, po 1835 r. wygotowała podobneż obrazy z lat 1828, 1829 i 1830, które wraz z postrzeżeniami, u stóp Tronu złożone zostały.

Co do ogólnego postępu zwyczajnych czynności Izby, ten jest następujący. W roku 1828, pozostawało do załatwienia rachunków 2928; następnie do 1 Stycznia 1835 roku, przybyło do rewizyi 8,833, a dołączając do tego 1,491 rachunków z epoki rokoszu, poddanych także rewizyi Izby Obrachunkowej, ilość wszystkich rachunków wynosiła do 13,252. Z tych załatwiono 7,651, tak, że do 1 Stycznia 1835 roku pozostało niezałatwionych 5,601 rachunków. Zważając, jakiej przerwy doznała ta magistratura w czynnościach swych w roku 1831, i jak znacznie prac taż sama epoka jej przysporzyła, pozostałości tak znacznej dziwić się bynajmniej nie należy. Odtąd ilość corocznie zrewidowanych rachunków, przewyższa ilość przybywających, tak dalece, że wkrótce spodziewać się można uprzątnienia ostatecznego wszelkich zaległości.

Oprócz powyższych działań, ukończyła Izba Obrachunkowa:

1) Dziesięcioletni rezultat funduszów miast po koniec roku 1830 i podobnyż za rok 1831.

2) Szczegółowy obraz dochodów i wydatków funduszów Skarbowych od roku 1828, do 1831 włącznie.

3) Wyrachowała wszystkie straty, jakie podczas rokoszu kraj Królestwa poniósł, i naostatek.

4) Przygotowała ostateczny rezultat dalszej rachunkowości za rok 1832.

Z tego rysu istotnego położenia Królestwa, widzieć się daje, że najznakomitsze Instytucye kraju, pomimo zaszłych w nim wstrząśnień, powracają do dawnego pomyślnego stanu; że wszelkie gałęzie administracyi, odzyskują dawną swą czynność; że obroty Towarzystwa kredytowego i Banku Polskiego, nadają nowe życie spekulacyom pieniężnym mieszkańców; że stopniowo i ciągle zacierają się wszystkie ślady rokoszu, który kraj w toni nieszczęść pogrążył; że nakoniec, pomimo nieodłącznych od obecnego stanu wielolicznych trudności, Skarb Królestwa zdołał tylu potrzebom wystarczyć, nie tylko bez powiększenia na mieszkańców ciężarów, lecz udzieliwszy im nawet po doznanych klęskach wsparcia, wartości przeszło 66,000,000 złotych polskich wynoszącego.

Tym sposobem przez ścisłe i nierozerwane połączenie go z Cesarstwem Rossyjskiém Królestwa Polskiego, pomyślny byt jego i nadal zabezpieczony został. (*G. R. K. P.*)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Австрія.

Вѣна, 28-го Марта.

По оффиціальнымъ извѣстіямъ, въ слѣдствіе послѣдняго наводненія въ Пестѣ, осталось только не поврежденныхъ 1,146 домовъ, сильно поврежденныхъ 827, обрушилось 2,281 а изъ 327 остались только наружныя стѣны.— Княгиня *Меттернихъ* есть первая между дамами дворянскаго сословія, занимающимися составленіемъ музыкальнаго вечера вмѣстѣ съ фантовою лотереею въ пользу потерпѣвшихъ отъ наводненія въ Пестѣ и его окрестностяхъ. Отъ этой забавы надѣются получить отъ 20 до 30 т. флор. дохода.— Также во всѣхъ здѣшнихъ театрахъ даны будутъ представленія въ пользу потерпѣвшихъ убытки отъ разлитія Дуная въ Венгріи. Кромѣ города Песта 40 деревень подвергнулось несчастной судьбѣ.

— Слышно, что приведенъ въ исполненіе планъ

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Austrya.

Wiedeń, 28 go Marca.

Według urzędowych doniesień, skutkiem ostatniej powodzi w Peszcie, zostało nienadwerężonych tylko 1,146 domow, 827 jest mocno uszkodzonych, zawaliło się 2,281, a z 327 pozostały tylko mury zewnętrzne.— Xiężna *Metternichowa* stanęła na czele Dam rodu szlacheckiego, które zajmują się daniem w salach redutowych wieczoru muzycznego w połączeniu z loteryą fantową, na korzyść uszkodzonych przez wylew wody w Peszcie i jego okolicy. Z tej zabawy spodziewają się 20 do 30 tysięcy złr. dochodu.— Na wszystkich teatrach tutejszych, dane będą przedstawienia na korzyść poszkodowanych przez wylew Dunaju w Węgrzech. Oprócz miasta Pesztu, 40 wiosek uległo nieszczęśliwemu przeznaczeniu.

— Słychać, że przyszedł do skutku plan wystawie-

на счетъ постройки новой биржи, въ чемъ уже давно признана необходимость. Назначаютъ для сего площадь, на которой находится подземельная гостинница прозванная *elysium*.

— Рѣдкимъ явленіемъ, судя по нынѣшнему духу времени, почитаютъ здѣсь обстоятельство, что недавно въ одномъ знатномъ обществѣ, Папскій Нунцій и исправляющій дѣла Порты Оттоманской, оба составляли одну партію въ вистѣ.

— По донесеніямъ съ Востока, совершенно почти сгорѣлъ Турецкій городъ Бруса, лежащій въ Ходавендкьярскомъ санджакашѣ (въ южно-восточной Витиніи), прежняя столица Османскаго Пади-Шаха, имѣющая 46,000 жителей. — Въ этихъ же извѣстіяхъ вовсе неупомянуто о смерти *Ибрагима*-Паши, а потому видно, что это было ложно. (*G. C.*)

Франція.

Парижъ, 29-го Марта.

Газ. *Moniteur* извѣщаетъ, что Герцогиня *Орлеанская* уже 5-й мѣсяцъ беременная, пользуется совершеннымъ здоровьемъ.

— Палата Перовъ утвердила безъ преній, принятый Палатою представителей проектъ о пожизненномъ пенсіонѣ вдовы Генер. *Доменилл* въ 3,000 фр.

— Вообще говорятъ, что Князь *Таллейранъ* покаялся и обратился къ вѣрѣ. Священникъ Б., пользующійся совершенною его довѣренностію, часто у него бываетъ. Время рѣшитъ, достовѣрны ли эти слухи.

— Гр. *Латуръ-Мобуръ*, бывшій до сего времени Посланникомъ въ Испаніи, назначенъ Посланникомъ въ Римъ, а Князь *Фесензакъ*, на его мѣсто въ Испанію.

— Кажется, что Правительство никого не назначитъ Чрезвычайнымъ Посланникомъ на коронацію Австрійскаго Императора, и что Г-нъ *Руминьи*, Посланникъ нашъ въ Туринѣ, будетъ представителемъ Франціи во время коронаціи.

— Графиня *Секвиль* задержана по распоряженію судьи Г. *Легониде* и въ собственномъ ея экипажѣ отвезена въ Префектуру полиціи. Причина задержанія ея неизвѣстна.

— Мы уже сообщили полученныя изъ Гаити извѣстія, столь же благопріятныя для Правительства, какъ и для Министерства; теперь помѣщаемъ здѣсь содержаніе политическаго и торговаго трактатовъ, заключенныхъ съ сею Республикою. — Французское Правительство, именемъ Короля и его преемниковъ, признаетъ Гаити самостоятельнымъ и независимымъ государствомъ. Обѣ стороны, заключившія договоръ, сохранятъ навсегда между собою мирныя и дружественныя отношенія. Коммерческія отношенія будутъ изъяснены въ особомъ торговомъ трактатѣ, а до того времени торговля обѣихъ націй будетъ производиться на тѣхъ же правахъ, которыми пользуются державы, находящіяся въ дружественныхъ отношеніяхъ съ помянутыми государствами. Гаити обязывается выплатить Франціи 60,000,000 до 1863 года; то есть въ первые пять лѣтъ по 1½ мил. фр. ежегодно, во второе пятилѣтіе по 1,600,000 фр. въ 3-е по 1,700,000, въ 4-е по 1,800,000, въ 5-е по 2,400,000, наконецъ въ послѣдніе 5 лѣтъ, по 3 мил. фр. каждый годъ. Заключенные трактаты будутъ размѣнены въ Парижѣ, не болѣе какъ въ продолженіи 3-хъ мѣсяцевъ.

— Изъ Логроньи пишутъ отъ 17 Марта, что Ген. *фанъ Галенъ* сдѣлалъ вылазку изъ Віаны и разбилъ приблизившихся къ тому городу Карлистовъ.

— Новосформированный отрядъ Карлистовъ, состоящій изъ 8 батал. пѣхоты и 300 всадниковъ, выступилъ изъ долины Мена во внутреннія провинціи Испаніи.

— По распоряженію Королевы, Генералъ *Латре* назначенъ Военнымъ Министромъ на мѣсто Ген. Караталы, который получилъ увольненіе.

— Ген. *Эгуя* освобожденъ и совершенно выздоровѣлъ; 17 го ч. с. м. *Донъ-Карлосъ*, прибывъ въ Эстеллу, назначилъ его начальникомъ войскъ, расположенныхъ въ Бискаѣ.

— Отрядъ Карлистовъ, назначенный въ Астурійскую экспедицію, овладѣлъ на штыкахъ мостовымъ укрѣпленіемъ и самымъ мостомъ чрезъ р. Эбро и опрокинулъ, защищавшій оные отрядъ Королевскихъ войскъ. Послѣ одержанія побѣды и переправы чрезъ Эбро, Ген. *Гуэрге* возвратился въ главную квартиру *Донъ-Карлоса*.

— *Кабанеро* вторгнулся въ Кастилію съ 2-хъ-тысячнымъ отрядомъ и двинулся къ Сигуэнцѣ намѣреваясь занять большую дорогу изъ Сарагоссы въ Мадритъ, что заставляетъ ожидать нападенія на столицу.

— *Донъ-Карлосъ*, неопасаясь уже нападенія Королевскихъ войскъ, намѣренъ пробыть нѣсколько времени въ Эстеллѣ. Одинъ изъ его Генераловъ, былъ 16 Марта подъ Вердуномъ въ Аррагоніи. (*О.Г.Ц.П.*)

nia nowej giełdy, czego potrzebę oddawna już uznano. Przeznaczają dla niej plac, na którym znajduje się podziemna gospoda *Elysium* zwana.

— Do rzadkich tu zjawisk według teraźniejszego ducha czasu, uważają tę okoliczność, że niedawno w pewném znakomitém towarzystwie znajdujące się Nuncyusz Papiezki i sprawujący interessa Porty Ottomańskiej, obadwa należeli do jednej partyi wista.

— Według doniesień, otrzymanych ze Wschodu, spaliło się prawie do szczętu miasto Tureckie Brussa, położone w Sandżakacie Chodawendkjar (w południowo-wschodniej Bithynii), dawna stolica Padiszacha Osmanow, liczące 46,000 mieszkańców. — W tychże doniesieniach nie masz żadnej wzmianki o śmierci *Ibrahima*-Baszy, pokazuje się więc, że to była bajka. (*G. C.*)

Francya.

Paryż, dnia 29 Marca.

Monitor donosi, że Xiężna *Orleańska* w dobrém znajduje się zdrowiu i jest już w piątym miesiącu ciąży.

— Izba parów przyjęła bez żadnych sporów, uchwalony przez Izbę Deputowanych projekt do prawa, przyznający dożywotnią pensyą 3,000 fr. wdowie po Jenerale Daumesnil.

— Powszechnie mówią o religijném nawróceniu się Xięcia *Tallejrand*. Ksiądz B.. odwiedza go często i zupełną jego posiada ufność. O ile to jest prawdą, wyświecą okoliczności.

— Hr. *Latour-Maubourg*, dotychczasowy Poseł w Hiszpanii, mianowany został na miejsce zmarłego swego brata Posłem Francuzkim w Rzymie, a Xiążę *Fésensac*, Posłem w Madrycie.

— Zdaje się, że na koronacyą Cesarza Austryackiego, Rząd nasz żadnego nie wyszle nadzwyczajnego posła, i że na tej uroczystości znajdować się tylko będzie, jako reprezentant Francyi, *P. Rumigny*, nasz Poseł w Turynie.

— Hrabina *Secqueville* przytrzymana została, z rozkazu Sędziego P. *Legonidec* i we własnym odwieziona pojeździe do prefektury policyi. O powodach tego przytrzymania nic pewnego dowiedzieć się nie można.

— Donieśliśmy dawniej o nadeszłych wiadomościach z Hayti, które są nader pomyślne dla Rządu i Ministrów. Oto treść traktatów politycznego i finansowego, zawartych z tą rzecząpospolitą. Rząd Francuzki, w imieniu Króla i następców jego, uznaje Hayti za państwo samoistne i udzielne; stosunki pokoju i wiecznej przyjaźni trwać zawsze będą między układającemi się państwami; stosunki handlowe oznaczone będą osobnym traktatem; tymczasem handlujące stany obu narodów używać będą wzajemnie tych samych przywilejów i korzyści, jakie służą narodom, z któremi w najprzyjaźniejszych zostają te państwa stosunkach; Hajti zabezpiecza Francyi wynagrodzenie w ilości 60,000,000, summa ta wypłaconą będzie zupełnie do 1863 roku, to jest: przez pierwsze lat pięć po 1½ miliona fr., przez drugie po 1,600,000 fr., przez trzecie po 1,700,000 fr., przez czwarte po 1,800,000 fr., przez piąte po 2,400,000 fr., nakoniec przez pięć lat ostatnich po 3 miliony fr. Zawarte traktaty wymienione będą w Paryżu, najdalej w ciągu trzech miesięcy.

— Donoszą z Logroño, że w dniu 17 Marca, Jenerał *Van Hallen*, w wycieczce z Viany, pokonał Karolistów, którzy się do tego zbliżyli miasta.

— Nowa karolistowska wyprawa wyszła z doliny Mena do wnętrza Hiszpanij; składa się ona z 8 batalionów piechoty i ma 300 jeźdźców.

— Rozporządzeniem Królowej z dnia 19 Marca, Jenerał *Latre* mianowany został Ministrem Wojny, na miejsce Jenerała *Caratala*, który złożył swoje urzędowanie.

— Jen. *Eguia* wrócił do zdrowia i wolność odzyskał; 17 z. m. przybywszy do Estelli *D. Carlos*, poruczył mu dowództwo nad wojskiem biskajskiém.

— Wojska karolistowskie, przeznaczone do nowej wyprawy Asturyjskiej, zdobyły bagnetami most na rzece Ebro i wzniesione przed nim okopy, wielką przytém klęskę wojskom Królowej zadawszy. Po otrzymaném zwycięztwie i uskuteczniooém przejściu przez Ebro, wrócił Jenerał *Guergué* do głównej kwatery *D. Carlosa*.

— *Cabanero* wkroczył do Kastylii, na czele 2,000 ludzi, i udał się w okolice Siguenza; ma przytém zamiar osadzić bity gościniec, wiodący z Madrytu do Saragossy i tym sposobem zagrozić stolicy.

— *D. Carlos*, nie obawiając się już natarcia wojsk Królowej, zamyśla czas niejaki zamieszkać w Estelli. Jeden z dowódzców wojsk jego, *Tarraguel*, znajdował się 16 Marca pod miastem Verdun w Arragonii.

(*G.R.K.P.*)

30-го Марта.

Ожидаютъ сюда Посланника Египетскаго Вице-Короля, который уполномоченъ ходатайствовать у дворовъ здѣшняго и Лондонскаго на счетъ признанія наслѣдства въ Египтѣ, установленнаго *Мегемедомъ-Али* въ его потомствѣ.

— Здѣшняя полиція будто открыла заговоръ въ пользу Герцога Нормандіи, почему многіе задержаны.

— За нѣсколько дней прибыло въ Парижъ значительное число Карлистскихъ выходцевъ; присутствіе ихъ нѣсколько подозрѣвала полиція, посему издано распоряженіе, чтобы они были отъ Парижа не менѣе какъ въ разстояніи 20 миль.

— Пишутъ изъ Байонны отъ 27 Марта: „24-го ч. вечеромъ отплывшій изъ Сантандера пароходъ, доставилъ въ Ст. Себастіанъ извѣстіе, что между Генераломъ *Латре* и Карлистскою колонною, перешедшею 15 ч. при Зонсилло верхній Эбръ, произошло сраженіе. Между тѣмъ никакихъ о томъ подробностей еще неимѣется, но будто Генералы *Латре* и *Негри*, ранены.— Теперь несомнительно, что если *Донъ Діего де Леонъ* займется новою экспедиціею на правомъ берегу, тогда 30 баталіоновъ, которыми *Д. Карлосъ* можетъ распоряжаться по сю сторону Эбра, сдѣлаютъ нападеніе на Витторію и даже на Бильбао.— Навѣрное будто знаютъ, что *Эрро* опять вступитъ въ Министерство *Донъ-Карлоса*.— Въ Верѣ проходилъ слухъ, что Христиносы собирали въ Гернани войска. Они также подкрѣпили гарнизоны Ирунскій и Оярзунскій и намѣрены напасть на Карлистскую Андоинскую линію. Утверждаютъ, что солдаты отправленные изъ колонны *Пардинаса* и *Санса* въ Мадритъ, усердно занимаются укрѣпленіемъ столицы.“

— *Sentinelle des Pyrenées* отъ 27 Марта сообщаетъ: „Вторая Карлистская экспедиція подъ начальствомъ *Негри*, *Забала* и *Мерино* слѣдуетъ въ Эстремадуру, гдѣ она надѣется соединиться съ нѣкоторыми Мигуэлистскими войсками. Она при своемъ переходѣ чрезъ Эбро, будто взяла у Генерала *Латре* 300 плѣнныхъ и 200 чел. убила. 7-й и 10-й баталіоны 18-го ч. вышли изъ Наварры въ Гуэску.— Колонна *Риберо* получила отъ *Эспартеры* повелѣніе, въ самомъ скоромъ времени идти къ Эбро.— *Донъ-Карлосъ* находится еще въ Эстеллѣ.“ (*A.P.S.Z.*)

Англія.

Лондонъ, 27-го Марта.

Подтверждается извѣстіе, что коронація Королевы будетъ происходить 21 ч. Іюня, при чѣмъ Министры совѣтовали ей, немедленно по коронаціи предпринять путешествіе въ Шотландію и Ирландію. Это весьма прекрасная мысль, ибо присутствіе Королевы цвѣтущей красотою молодости, можетъ произвести наилучшее впечатлѣніе.

— Для памятника, предположеннаго соорудить *Валтеръ-Скоту* въ Эдинбургѣ, собрано уже 7,000 фун. стер.

— Посланники пяти Державъ, принадлежащіе къ конференціи по Белгійско-Голландскому дѣлу, часто собираются въ Министерствѣ иностран. дѣлъ.

— По закрытіи отверстія, которымъ вода ворвалась въ тонель, она уже столько вылита, что чрезъ нѣсколько дней опять начнутся работы.

— Первая дивизія Гренадерской гвардіи предназначенной въ Канаду, отправилась сегодня изъ столицы въ Винчестеръ, гдѣ вступитъ на корабли; другіе отряды отправляются завтра и такъ далѣе по порядку. Правительственная сила въ Канадѣ состоять будетъ изъ 10,000 пѣхоты и 500 конницы съ бригадою артиллеріи, снабженною не только полевыми орудіями но даже конгреговыми ракетами и проч. Когда Лордъ *Дургамъ* прибывъ въ Канаду узнаетъ, что эта сила недостаточна, тогда немедленно послано будетъ изъ Англіи еще болѣе войска.

— Послѣднія извѣстія изъ Ню-Іорка отъ 3 Марта. Извѣстія на счетъ Канады такъ противурѣчущи, что не стоитъ о нихъ упоминать. Только то несомнительно, что вообще жители въ Соединенныхъ Штатахъ благопріятствуютъ мятежникамъ и хотя тайнымъ образомъ, но въ такой степени, что если въ которомъ либо мѣстѣ Правительство Соединенныхъ Штатовъ разсѣетъ ихъ, они немедленно собираются въ другомъ съ помощію тамошнихъ гражданъ. (*G. C.*)

Нидерланды.

Гага, 1-го Апрѣля.

Здѣшніе журналы замѣчаютъ: „Въ нѣкоторыхъ Англійскихъ газетахъ увѣдомлено о постановленіи Лондонской Конференціи, по коему она будто несоглашается почитать 24 статьи основаніемъ къ началу переговоровъ. Это однако не находится здѣсь никакого вѣроятія. Можетъ быть здѣсь, какъ полагаютъ, не получены еще донесенія на счетъ результата нашего при Конференціи поступка. Многіе полагаютъ

Dnia 30-go.

Jest tu spodziewany posłannik od Vice-Króla Egiptu, który ma pełnomocnictwo starać się u dworów tutejszego i londyńskiego o przyznanie następstwa w Egipcie, przez *Mehmeda-Ali* w potomstwie swojém ustanowionego.

— Policya tutejsza miała odkryć jakiś spisek na rzecz Xięcia *Normandyi*, z którego to powodu aresztowano wiele osób.

— Kilka dni temu, przybyła do Paryża znaczna liczba wychodźców Karolistowskich; obecność tychże zdawała się policyi nieco podejrzaną, wydano im więc rozkaz, aby nie znajdowali się bliżej Paryża, jak za obwodem najmniej 20 lieus.

— Donoszą z Bayonny pod 27 Marca: „Statek parowy, który d. 24 wieczorem wypłynął z Santander przywiózł do St. Sebastian wiadomość, że między Jenerałem *Latre* a kolumną Karolistowską, która d. 15 pod Soncillo przeprawiła się przez wyższy Ebr, zaszła bitwa. Tymczasem nic bliższego o tém niewiadomo, jednak Jenerałowie *Latre*, i *Negri* mieli bydź ranieni. Pewném jest teraz, że jeśli *Don Diego de Leon*, zajmie się nową wyprawą na prawym brzegu, 30 batalionów, któremi *Don Carlos* rozporządzać może z tej strony Ebru, uderzą na Vittoryą, a nawet na Bilbao.— Mają wiedzieć z pewnością, że *Erro* znowu wejdzie do Ministeryum *Don Carlosa*.— W Vera biegała pogłoska, że Krystyniści koncentrowali wojska w Hernani. Wzmocnili także załogi w Irun i Oyarzun i zamierzają uderzyć na linią Karolistowską od Andoain. Zapewniają, że żołnierze, którzy z kolumny *Pardiñas* i *Sanz* posłani byli do Madrytu, gorliwie pracują około umocowania stolicy.”

— W *Sentinelle des Pyrenées* pod 27 Marca czytamy: „Druga wyprawa Karolistowska pod rozkazami *Negri*, *Zabala* i *Merino* udaje się do Estremadury, gdzie się złączyć spodziewa z niektóremi wojskami Miguelistowskiemi. Podczas przeprawy za Ebr, miała zabrać Jenerałowi *Latre* 300 ludzi w niewolę i 200 zabiła. 7-my i 10-ty batalion wyszły d. 18 do Huesca.— Kolumna *Ribero* otrzymała rozkaz *Espartery*, ażeby w największym pospiechu udała się ku Ebro. *Don Carlos* znajduje się jeszcze w Estelli.” (*A.P.S.Z.*)

Anglia.

Londyn, dnia 27-go Marca.

Potwierdza się wiadomość, że Królowa odbędzie Koronacyą w d. 21 miesiąca Czerwca, przyczém doradzili jej Ministrowie, ażeby zaraz po koronacyi przedsięwzięła podróż do Szkocyi i do Irlandyi. Jest to pomysł bardzo trafny, bo obecność Monarchini wdziękami świeżej młodości jaśniejącej, może najlepsze sprawić wrażenie.

— Na pomnik, mający się wystawić dla *Walter Skotta* w Edinburgu, zebrano już 7,000 f. szter.

—Posłowie pięciu Mocarstw, należących do konferencyi w sprawie Belgicko-Hollenderskiej, zgromadzają się często w Ministeryum interesów zagranicznych.

— Po zatkaniu otworu, przez który woda dostała się do Tunelu, wypompowano ją już tak dalece, że za dni kilka rozpoczną się znowu roboty.

— Pierwsza Dywizya Grenadyerów Gwardyi, przeznaczonych do Kanady, dziś wyruszyła ze stolicy do Winchester, gdzie wsiądzie na okręty; inne oddziały pójdą jutro i tak następnie z kolei. Potęga Rządowa w Kanadzie będzie wynosiła 10,000 piechoty i 500 konnicy, z mocną brygadą artylleryi, opatrzonej nietylko w działa polne, ale w granatniki, race kongrewskie i t. p. Gdy Lord *Durham*, przybywszy do Kanady, uzna, że ta siła jest niedostateczną, będzie natychmiast posłano więcej wojska z Anglii.

— Ostatnie doniesienia z New-Jork, są daty 3 marca. Doniesienia o Kanadach są tak sprzeczne, że niewarto o nich wspominać. To tylko jest rzeczą pewną, że ogół mieszkańców w Stanach Zjednoczonych sprzyja powstańcom i to tak dalece, lubo sekretnie, iż jeżeli w którym punkcie rozpędzi ich Rząd Stanow-Zjednoczonych, oni z pomocą obywateli, niebawnie zbierają się w drugim. (*G.C.*)

Niderlandy.

Haga, dnia 1 Kwietnia.

Dzienniki tutejsze czynią następującą uwagę: „W niektórych gazetach Angielskich czytamy o postanowieniu Konferencyi Londyńskiej, podług którego ta niechce uważać 24 artykułów za główną zasadę do rozpoczęcia układów. To jednak nie znajduje tu żadnej wiary. Bydź może, że tu, jak rozumieją, nieotrzymano jeszcze żadnych doniesień o wypadku naszego kroku, uczynionego przy Konferencyi. Wielu rozumie nawet

даже, что ожидаемый отвѣтъ еще не будетъ полученъ и чрезъ нѣсколько дней, какъ потому, что Белгія съ своей стороны дала отвѣтъ съ нѣкоторыми ограниченіями, такъ и потому, что Посланники разныхъ участвующихъ въ Конференціи Державъ, въ семъ важномъ дѣлѣ требовали отъ своихъ дворовъ новыхъ инструкцій. Между тѣмъ Нидерландскій Посланникъ Баронъ *Фагель*, жившій здѣсь постоянно, готовъ немедленно по полученіи ожидаемыхъ извѣстій изъ Лондона, возвратиться во Французскую столицу, чтобы тамъ опять принять важную свою должность. (*A.P.S.Z.*)

Белгія.

Брюссель, 25-го Марта.

Придворный курьеръ Витоика выѣхалъ съ депешами въ Лондонъ. Здѣшнія газеты утверждаютъ, что Правительство желаетъ сдѣлать нѣкоторыя измѣненія въ извѣстномъ трактатѣ а именно, въ отношеніи Государственнаго долга, уступки нѣкоторой части Государства и свободнаго судоходства на р. Шельдѣ.

— Говорятъ, что начальникъ Нидерландскаго замка Лило, получилъ извѣстіе отъ Военнаго Министра, что замки Лило и Лифкеншекъ, лежащіе надъ Шельдою, будутъ отданы Белгійскому Правительству 10 Апрѣля с. г. (*О. Г. Ц. П.*)

Италія.

Неаполь, 15-го Марта.

Король пользуясь прекрасною погодою, 12-го ч. отправился въ морскій путь. Со времени отъѣзда Е. В-ва, который по оффиціальному объявленію, предпринятъ въ намѣреніи осмотрѣть нѣкоторые пункты береговъ, увеличиваются странные слухи на счетъ сего происшествія. Немедленный также отъѣздъ нашего Министра полиціи Маркиза *Каретто* далъ поводъ къ слухамъ о заговорахъ и предстоящихъ печальныхъ происшествіяхъ. Нѣкоторые утверждаютъ, что онъ отправился въ Римъ, чтобы лично узнать о показаніяхъ и допросахъ, недавно арестованныхъ тамъ подозрѣваемыхъ по политическимъ дѣламъ и потомъ здѣсь съ большею строгостію дѣйствовать въ отношеніи тайныхъ обществъ, о которыхъ уже получены нѣкоторыя свѣдѣнія и проч.

— Молодая супруга Принца Леопольда Графа *Сиракузскаго*, ожидаетъ немедленнаго разрѣшенія отъ бремени, но нѣсколько уже дней больна. Опасаются чтобы въ случаѣ несчастливыхъ родовъ, не произвело это худаго вліянія на Королеву, которая также беременна.

Мессина, 15-го Марта.

Вчера вовсе неожиданно прибылъ сюда Е. В. Король на пароходѣ *Wenefrede* изъ Неаполя и выступилъ на берегъ среди восклицаній собравшагося народа. Всѣ любопытствуютъ, какая сему причина. Вѣроятнѣе всего то, что Монархъ своимъ присутствіемъ хочетъ ускорить исполненіе нѣкоторыхъ новыхъ постановленій въ уложеніи и управленіи Сициліи. Можетъ быть что объявлена будетъ конскрипція. Отсюда Е. Велич. намѣренъ отправиться въ Сиракузъ а потомъ въ Палермо.

— Три уже дня мы имѣемъ здѣсь зиму, и наши горы или лучше сказать холмы, покрыты снѣгомъ; холодъ очень ощутителенъ, особенно послѣ прежней пріятной погоды. Если онъ далѣе продолжится, то можетъ причинить много вреда, такъ какъ произрастенія были самыя раннія и между прочими тутовыя дѣревья уже покрыты листьями. (*A.P.S.Z.*)

Португалія.

Лиссабонъ, 14-го Марта.

Пока приступлено вчера къ обезоруженію баталіоновъ, принимавшихъ участіе въ волненіи, главный командиръ войска Г. *Авилесъ*, Виконтъ Регуэнго, издалъ къ нему прокламацію, въ которой преступленіе въ неповиновеніи и возмущеніи помянутыхъ баталіоновъ, приписываетъ безчестнымъ демагогамъ и тайнымъ агентамъ *Донъ-Мигуэля;* притомъ упоминаетъ, что при нынѣшнемъ нарушеніи общественнаго спокойствія, невозможно собрать денегъ на уплату чиновникамъ и увѣряетъ, что наибольшая и наилучшая часть національной гвардіи, готова содѣйствовать сохраненію спокойствія. Городъ Опорто подобнымъ образомъ неоставитъ защищать Государствен. свободы и Королевы.— Новый Гражданскій Губернаторъ *Коста-Кабраль,* издалъ также прокламацію къ жителямъ Лиссабона. (*G. C.*)

Турція.

Константинополь, 7-го Марта.

Таможенный тарифъ, на счетъ котораго договаривались столь долго, приведенъ наконецъ въ исполненіе между Франціею, Австріею и Россіею, отъ

że oczekiwana odpowiedź jeszcze się kilka dni wstrzyma, tak dla tego, że Belgia ze swojej strony udzieliła odpowiedź z zastrzeżeniami, jak równie dla tego, że posłowie różnych mających udział w konferencyi mocarstw, żądać mają nowych od swych dworów instrukcyj w tej ważnej rzeczy. Tymczasem Poseł Niderlandzki w Paryżu Baron *Fagel*, który nieustannie tu przebywa, jest w pogotowiu niezwłócznie po przybyciu niecierpliwie oczekiwanych wiadomości, powrócić z Londynu do stolicy Francuzkiej, dla objęcia tam ważnych swych obowiązków. (*A.P.S.Z.*)

Belgia.

Bruxella, 25 Marca.

Goniec gabinetowy Wittoika wyjechał z depeszami do Londynu. Tutejsze dzienniki utrzymują, że nasz Rząd chce niektóre poczynić zmiany w układzie zawartym, z 24 artykułów złożonym. Główne zmiany nastąpić mają, co do długu narodowego, odstąpienia części kraju i wolnej na Skaldzie żeglugi.

— Dowódzca Niderlandzki zamku Lillo, miał otrzymać wiadomość od Ministra Wojny, że oba zamki Lillo i Liefkenshoek, leżące nad Skaldą, mają bydź w dniu 10 Kwietnia oddane Rządowi Belgijskiemu. (*G.R.K.P.*)

Włochy.

Neapol, 15-go Marca.

Król, korzystając z pięknej pogody udał się d. 12 t. m. na morską podróż. Od wyjazdu J. Kr. Mości, który, podług urzędowego doniesienia przedsięwzięty został w celu obejrzenia niektórych nadbrzeżnych punktów, mnożą się najdziwniejsze o tém wypadku pogłoski. Również nagły odjazd naszego Ministra Policyi Marcheze *del Caretto* dał powod do pogłosek o spiskach i o zagrażających smutnych wypadkach. Niektórzy utrzymują, że się udał do Rzymu dla powzięcia osobiście wiadomości o wyznaniach i śledztwie aresztowanych tam niedawno politycznych podejrzanych, ażeby potém postępować tu z tém większą surowością przeciwko istniejącym tajnym towarzystwom, o których powzięto ślady i t. d.

— Młoda małżonka Xięcia *Leopolda*, Hrabiego *Syrakuzy*, spodziewa się co chwila rozwiązania swej ciąży, ale jest od dni kilku cierpiącą. Obawiają się, aby na przypadek nieszczęśliwego połogu, nie sprawiło to przykrego wrażenia na Królowej, która jest także przy nadziei.

Messyna, 15 Marca.

Wczora zupełnie niespodzianie przybył tu z Neapolu J. Kr. Mość na statku parowym *Wenefrede* i wysiadł śrzód radośnych okrzyków zgromadzonego na pobrzeżu ludu. Wszystkich umysły są natężone, co ztąd nastąpi. Najpewniejszém jest, że Król swoją obecnością chce ułatwić przyprowadzenie do skutku niektórych nowych postanowień w ustawie i zarządzie Sycylii. Może bydź, że się ogłosi konskrypcya. Ztąd udać się ma J. K. Mość do Syrakuzy, a potém do Palermy.

— Od trzech dni mamy tu zimę, a góry nasze albo raczej pagórki, pokryte są śniegiem; zimno jest bardzo dokuczające, szczególniej po ciągłej dotychczasowej przyjemnej pogodzie. Dłuższe takiego stanu trwanie, mogłoby zrządzić wielkie szkody, gdyż roślinność była bardzo wczesną, a między innemi drzewa morwowe już się odziały liściem. (*A.P.S.Z.*)

Portugalia.

Lisbona, d. 14 Marca.

Nim dnia wczorajszego przystąpiono do rozbrojenia batalionow, w zaburzeniu udział mających, naczelny dowódzca wojska P. *Avilez*, Vice-Hrabia Reguengo, wydał do tegoż odezwę, w której winę niekarności i burzliwości w wspomnionych batalionach, przypisuje niegodziwym demagogom i tajnym Ajentom *D. Miguela*; przypomina zarazem, że przy teraźniejszém naruszeniu spokojności publicznej, niepodobna zebrać pieniędzy na opłacenie urzędników, i zapewnia, że najlepsza oraz największa część Gwardyi Narodowej, jest za utrzymaniem porządku. Miasto Oporto nieomieszka podobnież bronić swobod krajowych i Królowy.—Nowy Gubernator Cywilny Costa *Cabral*, wydał także odezwę do mieszkańcow Lisbony. (*G. C.*)

Turcya.

Konstantynopol, d. 7 Marca.

Taryffa celna, względem której układano się tak długo, przyszła nareszcie do skutku między Francyą, Austryą i Rossyą, przez co stosunki handlowe zna-

чего значительно будутъ облегчены торговыя отношенія.

— Опасенія причиненныя въ Диванѣ движеніями *Ибрагима*-Паши въ Сиріи, чрезвычайно увеличились, по полученіи извѣстія изъ Алеппо, что онъ учредилъ главную свою квартиру на Евфратѣ и предполагалъ съ наступающею весною выйти съ 25 тысячами чел. На вопросъ Порты по сему предмету, исправляющій Египетскія дѣла отвѣчалъ, что войско это не назначено, какъ полагали противу Багдада, но противу Арабовъ въ краѣ Геджаскомъ и Іеманскомъ, ибо *Мегмедъ-Али* наскучивъ неудачными экспедиціями чрезъ Чермное море, поручилъ своему сыну отправиться въ Аравію по Сѣверной сторонѣ вдоль Евфрата.

— Персидскій Посланникъ имѣлъ у Султана аудіенцію, и поднесъ ему собственноручное письмо своего Шаха. Частыя совѣщанія Персидскаго Посланника съ Министромъ иностранныхъ дѣлъ, покрыты до сихъ поръ тайною, однако многіе догадываются, что тутъ дѣло о совмѣстномъ дѣйствіи противу *Мегмеда-Али*, коего обращеніе, можетъ быть вредно обѣимъ странамъ, т. е. Персіи и Турціи.— Вооруженія въ здѣшнемъ портѣ, производятся съ нѣкотораго времени съ необыкновенною дѣятельностію; кажется, что Порта имѣетъ здѣсь въ виду происшествія въ Сиріи, откуда полученныя извѣстія подтверждаютъ возстаніе Друзовъ противу Египетскаго войска, притомъ увѣдомляютъ о мятежныхъ происшествіяхъ въ нѣкоторыхъ другихъ провинціяхъ.

— Такъ какъ *Мегмедъ-Али* издалъ недавно распоряженіе, на счетъ пониженія курса Султанскихъ денегъ въ странахъ состоящихъ въ его управленіи, то Порта очень обижена такимъ поступкомъ, и даже почитаетъ его явною непріятельскою выходкою. (*G. C.*)

Метеорологія.

Стужа нынѣшней зимы въ разныхъ странахъ Европы.

Старожилы давно не запомнятъ такой суровой зимы, какова нынѣшняя, и жестокія стужи, которыми ознаменовалось начало 1838 года, достойны быть отмѣченными въ лѣтописяхъ метеорологіи. Декабрь мѣсяцъ былъ не слишкомъ холодный, исключая Россіи, гдѣ довольно сильные морозы начались еще осенью. Засуха, которою сопровождалось это время года, по большей части дождливое, произвела различныя послѣдствія на двухъ оконечностяхъ Европы. На югѣ, земля отъ жаровъ превратилась въ пыль, тогда какъ на сѣверѣ она окаменѣла отъ морозовъ. По недостатку снѣга въ началѣ зимы, санный путь, который сокращаетъ разстоянія въ Имперіи, долго не могъ установиться. Сухой морозъ, отъ 22 до 24°, оковалъ рѣки толстымъ слоемъ льда и придалъ землѣ твердость гранита.

Отъ льдистыхъ береговъ Невы, этотъ сухой морозъ былъ перенесенъ сѣвернымъ вѣтромъ къ берегамъ Чернаго Моря; но, перелетая чрезъ дельты большихъ рѣкъ, онъ напитался влажностію, которая пала холоднымъ и густымъ туманомъ на обоихъ берегахъ Босфора и въ Архипелагѣ. За туманами слѣдовали снѣгъ и морозъ, холодъ усилился до такой степени, что вода замерзала на пароходахъ, во время переѣзда изъ Смирны въ Константинополь. Однако эти холода, принесенные съ сѣвера, ослабѣли на берегахъ Средиземнаго Моря, и только отъ столкновенія ихъ съ умѣренною температурою произошли перемежающіеся вѣтры, отъ которыхъ потерпѣло мореплаваніе. Этимъ заключился первый періодъ стужи, который, по настоящему, принадлежитъ еще къ 1837 году.

Было ли это предзнаменованіемъ послѣдовавшихъ за тѣмъ холодовъ, и наоборотъ, нынѣшняя стужа есть ли послѣдствіе суровой осени? Вопросъ этотъ можетъ быть отчасти объясненъ слѣдующими наблюденіями: 5-го Января цѣпь Альповъ покрылась глубокимъ снѣгомъ, какой не выпадаетъ въ самые жестокіе морозы; долины Швейцаріи, также Верхнихъ и Нижнихъ Альповъ, были имъ засыпаны, равно берега Роны, Луары и Сены, до самаго Буржа. На Рейнѣ, мѣсто снѣга заступалъ густой и тяжелый туманъ, который опустился по этой рѣкѣ въ Англію, и покрылъ Лондонъ густымъ мракомъ, прервавшимъ сообщеніе на улицахъ въ четыре часа по полудни; между тѣмъ, по теченію Дуная, снѣгъ прекратился у самой подошвы Альповъ.

6-го Января вечеромъ, по прекращеніи снѣга, начался сильный морозъ, который дошелъ наконецъ до 15°. Въ этотъ же день, въ Женевѣ термометръ стоялъ при 20° холода. Теперь посмотримъ, какъ велика была стужа въ Альпійскихъ Горахъ.

Въ полуденной части, по теченію Роны, температура была такая же, какъ и въ Валансе. Снѣгъ пошелъ 10-го; Рона стала въ Авиньонѣ 14 го, а въ Арлѣ 15-го числа. Въ этотъ день холодъ достигъ наибольшей степени, и представляетъ намъ слѣдующую

cznie ułatwione będą.

— Obawa, sprawiona w Dywanie przez poruszenia *Ibrahima*-Baszy w Syryi, powiększyła się nadzwyczajnie gdy otrzymano wiadomość z Aleppu, iż tenże założył swą główną kwaterę nad Eufratem i zamierzał z nadchodzącą wiosną wyruszyć na czele 25 tysięcznego wojska. Na zapytanie Porty w tej mierze, odpowiedział sprawujący interessa Egiptskie, że to wojsko nie jest przeznaczone przeciw Bagdadowi, jak mniemano, ale przeciwko Arabom w kraju Hedżas i Yemen, albowiem *Mehmed-Ali*, zrażony złém powodzeniem wypraw przez Czerwone morze, polecił synowi swemu ażeby udał się do Arabii ze strony północnej wzdłuż Eufratu.

— Poseł Perski miał posłuchanie u Sułtana, któremu oddał własnoręczny list swojego Szacha. Częste konferencye Posła Perskiego z Ministrem interessów zagranicznych, są dotąd pokryte tajemnicą, dorozumiewa się przecież wiele osób, że idzie tu o wspólne działanie przeciwko *Mehmedowi-Alemu*, którego postępowanie obudwóm krajom, to jest: Turcyi i Persyi, zagrażać może. — Uzbrajania w porcie tutejszym, dzieją się od pewnego czasu z niezwykłą żywością; zdaje się, że Porta ma tu na celu wypadki w Syryi, zkąd otrzymane doniesienia potwierdzają powstanie Druzów przeciwko wojsku Egiptskiemu, donoszą oraz o burzliwych zajściach w kilku innych prowincyach.

— Ponieważ *Mehmed-Ali* wydał niedawno rozporządzenie, zniżające kurs monety Sułtańskiej, w krajach pod jego zarządem zostających, Porta przeto została mocno tém postąpieniem obrażona, uważa je nawet za jawny krok nieprzyjacielski. (*G. C.*)

Meteorologia.

Mrozy teraźniejszej zimy w różnych krajach Europy.

Najstarsi ludzie nie pamiętają tak ciężkiej zimy, jaką była teraźniejsza. Okropne mrozy, któremi oznamionowany został początek 1838 roku, godne są, ażeby były zapisane do kronik Meteorologii. Grudzień nie bardzo był zimny, oprócz Rossyi, gdzie dość mocne mrozy zaczęły się jeszcze w jesieni. Upały i mrozy, które panowały w tej porze roku, po większej części dżdżystego, wywarły różne skutki na dwóch krańcach Europy. Na południu, ziemia od upałów w pył się zamieniła, wówczas kiedy na północy skamieniała od mrozów. Z przyczyny niedostatku śniegu na początku zimy, droga sanna, która skraca kommunikacye w Cesarstwie, długo niemogła się ustalić. Goły mroz, od 22 do 24°, okuł rzeki grubą warstą lodu i nadał ziemi twardość granitu.

Od lodowatych brzegów Newy, mroz ten północnym wiatrem przeniesiony został ku brzegom Morza-Czarnego; ale przelatując przez łożyska rzek wielkich, naciągnął wilgoci, która w zimnej i gęstej mgle spadła na obu brzegach Bosforu i na Archipelagu. Po mgle nastąpił śnieg i mroz, a zimno do tego wzmogło się stopnia, że woda zamarzała na statkach parowych, w czasie żeglugi ze Smirny do Konstantynopola. Jednakże te zimna, z północy przyniesione, umniejszyły się na brzegach Morza Śrzódziemnego, i tylko od ich starcia się z temperaturą umiarkowaną nastały wiatry przemienne, od których ucierpiała żegluga. Na tém zakończył się pierwszy peryod zimna, który należy jeszcze do roku 1837.

Azali to było znakiem nastałych potém mrozów, albo przeciwnie, czy zimno następne jest skutkiem surowej jesieni? Pytanie to może bydź poczęści objaśnione następującemi postrzeżeniami: 5-go Stycznia łańcuch Alp okrył się głębokim śniegiem, jaki w największe niewypada mrozy; doliny Szwajcaryi, jako też Alp Górnych i Dolnych, były nim zasypane do brzegów Rodanu, Loary i Sekwany, i aż do Bourges. Nad Renem miejsce śniegu zastąpiła gęsta i ciężka mgła, która spuściła się tą rzeką do Anglii, i okryła Londyn ciemnym pomrokiem, który przerwał kommunikacye na ulicach o godzinie czwartej z południa; tym czasem, ponad Dunajem, śnieg ustał u samego Alp podnoża.

Dnia 6-go Stycznia wieczorem, po ustaniu śniegu, zaczął się mocny mroz, który doszedł nakoniec do 15°. Dnia tegoż, w Genewie termometr wskazywał 20° zimna. Teraz obaczemy, jak wielkie było zimno w górach Alpejskich.

W części południowej, ponad Rodanem, temperatura była taka, jak i w Valançay. Śnieg zaczął padać 10 go; Rodan stanął pod Awienionem 14, a w Arles dnia 15 go. W dniu tym zimno największego doszło stopnia, i okazuje nam następujące stopniowanie ter-

термометрическую лѣстницу по теченію Роны: Женева 20°, Ліонъ 15°, Валансе 10°, Авиньонъ 8°, Арль 7°, Марсель 5°. Примѣчательно, что Рона не иначе становится, какъ при 12°.

На западномъ склонѣ Альповъ, стужа отличается другимъ характеромъ: 9-го числа, на Луарѣ, термометръ опустился до 7° въ Нантѣ; вся окрестность его была покрыта снѣгомъ и льдомъ. По водамъ Луары шелъ ледъ и стужа достисла 19°. Термометрическая лѣстница этого дня, въ сравненіи съ лѣстницею Роны, шла наоборотъ: Нантъ 19°, Туръ 15°, Буржъ 12°, Муленъ 9°, Пюи 7°. Такимъ образомъ, стужа, сошедшая съ Альпійскихъ Горъ къ Океану, восходитъ снова отъ Океана къ Альпамъ.

По теченію Сены, стужа почти была такая же, какъ и на Луарѣ; только она распространилась гораздо далѣе: 8-го числа выпалъ глубокій снѣгъ; 9-го, въ Парижѣ, термометръ стоялъ при 8° мороза въ четыре часа утра. На поморьѣ стужа была еще сильнѣе; въ Дюркирхенѣ было 11 3/8; въ Лондонѣ, вода замерзала внутри домовъ. Ночью съ 10-го на 11-е число, неимовѣрное количество выпавшаго снѣга задержало почту, шедшую изъ Кале въ Парижъ. Слѣдствіемъ этого холода былъ пожаръ Лондонской Биржи, произшедшій 11 го числа, при которомъ вода замерзала въ трубахъ. Темза, Сомма и Сена покрываются огромными льдинами, и наконецъ замерзаютъ до такой степени, что въ нѣкоторыхъ мѣстахъ переѣзжали по льду въ телѣгахъ. Стужа увеличивается до 20-го Января. Термометрическая лѣстница, въ ночи съ 19-го на 20 число была слѣдующая: Лондонъ 19°, Гавръ 16°, Парижъ 12°, Маленъ 9°, Осерь 7°,—почти то же, что и по теченію Луары.

Въ сѣверной части, по теченію Роны, Мааса и Шельды, стужа началась нѣсколько позже. На двухъ послѣднихъ рѣкахъ плаваніе прекратилось 11 го числа; въ Рюремондѣ и Антверпенѣ, по причинѣ льдинъ. На Рейнѣ появляется 13-го числа, а 16 го, рѣка эта стала въ Мангеймѣ. Стужа достигла наибольшей степени въ ночи съ 16-го на 17-е. Сильнѣйшій морозъ, какъ и на западѣ, былъ на поморьѣ, и, по мѣрѣ приближенія къ Альпамъ, становился слабѣе: въ Миддельбургѣ, при впаденіи Шельды, 19°, въ Антверпенѣ 16°, въ Брюсселѣ 14°, въ Кобленцѣ 13°, въ Мангеймѣ 12°, въ Страсбургѣ 9°, въ Констанцѣ 8°.

На восточной сторонѣ, по теченію Дуная, въ Венгріи, снѣгъ выпалъ, 9-го числа, глубиною въ одинъ метръ. Повыше Венгріи, при верховьяхъ Дуная, вмѣсто снѣга шелъ проливной дождь, отъ котораго растаяли снѣга и льды на покатости Альповъ, отъ чего рѣки выступили изъ береговъ и причинили опустошительное наводненіе, особенно въ Венгріи. Это наводненіе, или скорѣе, дожди, которые произвели его, были причиною ослабленія стужи, отъ которой восточная часть страны почти вовсе была избавлена.

Вообще стужа вездѣ продолжалась постоянно до 20-го числа. Въ этотъ день, послѣ оттепели на Ронѣ, холодъ началъ уменьшаться.

Въ западной части оттепель наступила не ранѣе, какъ 24-го числа. Примѣчательно, что она началась на поморьѣ и оттуда распространилась до Альповъ.

Изъ приведенныхъ наблюденій можно сдѣлать слѣдующіе выводы:

Теплые вѣтры Средиземнаго Моря обратили назадъ стужу, пришедшую съ Сѣвера и отъ Альповъ. Въ самомъ дѣлѣ, хотя острова этого моря, а равно Италія и Испанія подвержены вліянію температуры Альповъ, но они не испытали сильной стужи. Замѣчено также, что на берегахъ Прованса и Лангедока, не смотря на замерзшую Рону, термометръ стоялъ при 5° выше нуля. Обстоятельство это надобно приписать восточнымъ вѣтрамъ, которые постоянно боролись съ сѣверными, сходившими съ Альповъ чрезъ долину Роны. Только по временамъ сѣверный вѣтеръ, на короткое время, одерживалъ верхъ надъ восточнымъ; но чаще всего, столкновеніе ихъ производило сѣверо-восточный вѣтеръ, при которомъ шелъ снѣгъ, смѣшанный съ дождемъ.

Океанъ не производилъ столь сильнаго вліянія на стужу Альповъ, какъ Средиземное Море; напротивъ, онъ усиливалъ ее и переносилъ въ Англію. Надобно здѣсь припомнить, что до 15-го градуса широты простирается жаркій поясъ, съ 15-го по 55° лежитъ умѣренный, а съ 55° по 65° холодный. Кажется, что западный склонъ Альповъ, находящійся въ умѣренномъ поясѣ, былъ подъ вліяніемъ сухой сѣверной стужи, потому что вѣтры, господствовавшіе тамъ въ холодное время, были тѣ же, что и въ Провансѣ: NW и WNW; но они были причиною противоположныхъ слѣдствій, потому что восточный вѣтеръ приносилъ съ собою влажный холодъ Альповъ, а съ сѣвернымъ вѣтромъ наступалъ сухой Русскій морозъ. (*Сѣверная Пчела.*)

termometryczne ponad Rodanem: Genewa 20°, Lyon 15°. Valançay 10°; Awenion 8°, Arles 7°, Marsylia 5°, Godną jest uwagi, że Rodan nie inaczej marznie, jak przy 12 stopniach.

Na zachodniej Alp pochyłości, zimno odznacza się innym charakterem: dnia 9-go, nad Loarą, termometr spadł do 7° w Nantes; cała okolica okryta była śniegiem i lodem. Loarą płynęła kra, a mróz doszedł do 19°. Stopnie termometryczne dnia tego, w porównaniu do stopniów nad Rodanem, szły przeciwnie: Nantes 19°, Tours 15°, Bourges 12°, Moulins 9°, Puys 7°. Tym sposobem, zimno, zeszłe z gór Alpejskich ku Oceanowi, idzie znowu od Oceanu ku Alpom.

Ponad Sekwaną, zimno było prawie takie, jak i nad Loarą; tylko się nierównie dalej rozciągnęło: dnia 8-go wypadł śnieg głęboki; 9-go termometr skazywał w Paryżu o czwartej z rana 8° mrozu. Ponad morzem zimno było jeszcze większe; w Dürkirchen było 11 3/8; w Londynie woda zamarzała w domach. W nocy z dnia 10 go na 11-ty, nadzwyczajna ilość wypadłego śniegu wstrzymała pocztę, idącą z Calais do Paryża. Skutkiem tego zimna był pożar giełdy Londyńskiej, zdarzony dnia 11-go; przyczém woda marzła w sikawkach. Tamiza, Somma i Sekwana ogromną okrywają się krą, i nakoniec zamarzają do tego stopnia, że w niektórych miejscach przejeżdżano przez lod w powozach. Zimno powiększa się do 20 Stycznia. Stopnie termometryczne w nocy z dnia 19-go na 20 ty, były następujące: Londyn 19°, Hawr 16°, Paryż 12, Melun 9°, Oser 7°,—prawie tak, jak ponad Loarą.

W części północnej, ponad Rodanem, Mozą i Skaldą, zimno zaczęło się nieco później. Na dwóch ostatnich rzekach żegluga ustała dnia 11-go; w Ruremondzie i Antwerpii, z przyczyny kry. Na Renie pokazuje się dnia 13-go, a 16 go, rzeka ta stanęła pod Manheimem. Zimno do najwyższego doszło stopnia w nocy z dnia 16-go na 17-ty. Największy mróz, jak i na zachodzie, był w blizkości morza, i w miarę zbliżania się do Alp, stawał się słabszym: w Middelburgu, nad ujściem Skaldy 19°, w Antwerpii 16°, w Bruxelli 14°, w Koblenz 13°, w Manheimie 12°, w Strasburgu 9°, w Konstancyi 8°.

Na wschodniej stronie, ponad Dunajem, w Węgrzech, śnieg wypadł dnia 9-go na jeden metr głębokości. Wyżej Węgier, u źrzódeł Dunaju, zamiast śniegu, padał deszcz ulewny, od którego stopniał śnieg i lody na pochyłości Alp, przez co rzeki wylały i okropne zrządziły spustoszenia, szczególniej w Węgrzech. Rozlew ten wody, albo raczej deszcze, które go zrządziły, były przyczyną zmniejszenia się zimna, od którego wschodnia część kraju zupełnie prawie była wolną.

Wogólności mrozy wszędzie statecznie trwały do dnia 20-go. W dniu tym, po odwilży nad Rodanem, zimno zaczęło się zmniejszać.

W zachodniej części odwilż nastąpiła nie raniej, jak dnia 24-go. Godném jest uwagi, że się ta zaczęła na pomorzu, a ztamtąd do Alp się rozciągnęła.

Z przytoczonych postrzeżeń można uczynić wnioski następujące:

Ciepłe wiatry morza Śrzódziemnego zwróciły nazad zimno, które przybyło z północy i od Alp. Wsamej rzeczy, chociaż wyspy tego morza, jako też Włochy i Hiszpania wystawione są na wpływ temperatury Alpow, jednakże niedoznały mocnych mrozow. Postrzeżono także, że na brzegach Prowancyi i Langwedocyi, pomimo tego, że Rodan był zamarzł, termometr skazywał 5° ciepła. Okoliczność tę trzeba przypisać wiatrom wschodnim, które nieustannie mocowały się z północnemi, wiejącemi od Alp przez dolinę Rodanu. Niekiedy tylko wiatr północny, na czas krótki, brał górę nad wschodnim; ale najczęściej sparcie się ich tworzyło wiatr północno-wschodni, który sprowadzał śnieg z deszczem zmieszany.

Ocean nie czynił tak mocnego wpływu na mrozy Alpow, jak morze Śrzódziemne, ale przeciwnie powiększał zimno i do Anglii przenosił. Trzeba tu namienić, że do 15 go stopnia szerokości rozciąga się strefa gorąca, od 15-go do 55° leży umiarkowana, a od 55° do 65° zimna. Zdaje się, że zachodnia Alp pochyłość, leżąca w strefie umiarkowanej, była pod wpływem suchego zimna północnego; dla tego, że wiatry, które tam panowały w czasie zimnym, były też same, co i w Prowancyi: NW i WNW; ale były one przyczyną przeciwnych skutków dla tego, że wiatr wschodni przynosił z sobą zimno Alp wilgotne, a przy wietrze północnym następował suchy mróz Ruski. (*Pszczoła Północna.*)

ВИЛЬНА, Типограф. А. Марциновскаго. Печатать дозволяется. Апрѣля 8 д. 1838 г. — Цензоръ Стат. Совѣт. Кав. *Левъ Боровскій.*